

[Axel Dam.]

endog temmelig snævre lokale Gangkurve, udenfor hvilke de nødigt maa bevæge sig. Allermest paradoksalt viser det sig maaske ved en Valgkredsdeling af en By som København. At man, fordi man bor i et vist Gadekvarter, skulde have andre politiske Statsinteresser, der trænger til Repræsentation, end de, der bor paa den anden Side af Gaden, er ret ufatteligt. Men selv, hvor der er saadanne lokale Interesser, vil Vælgerne, hvis Valgretten virkelig bliver lagt i Vælgernes Haand, altid have Midler til at samle sig om en lokal Repræsentation, naar de selv finder dette ønskeligt og fornødent. Jeg mener ikke, at en Valglov i og for sig skulde indeholde noget Formynderi overfor Vælgerne i Retning af, hvorledes de helst bør benytte deres Stemmer. Idealet af en Valglov, som vi jo ikke kan naa hverken i denne Samling eller i en nær følgende, vilde jo være, at ingen Vælgers Stemme gik til Spilde, at enhver Vælger blev repræsenteret af den Person, han selv havde udpeget, saaledes at han kunde følge dennes Anvendelse af den Stemme, han havde givet ham. Dette vilde imidlertid kræve Gennemførelse af den saakaldte frie Valgret, hvorefter enhver Repræsentant stemmer med det Antal Stemmer, han repræsenterer, og den vil sikkert ikke blive gennemført i en nær Fremtid og vil vel ogsaa blive betragtet som alt for indviklet. Det næstbedste vilde være, at de valgte Repræsentanter hver repræsenterer lige mange Vælgerstemmer, saaledes at en Kandidat erklæres for valgt, naar han faar det Antal Stemmer, der er fornødent, og at de Stemmer, han maatte faa tilovers, blev overført til hans Meningsfæller, helst til dem, Vælgerne selv havde udpeget, subsidiært ved at sætte Numre paa Kandidaterne paa Valglisten.

Jeg vil ganske kort udtale de Ønsker, vi kunde nære med Hensyn til en Ændring af Valgloven — jeg tænker nærmest paa en Ændring i den bestaaende Valglov, som jeg i alt Fald anser for bedre end det foreliggende Lovforslag. I Kritikken over det foreliggende Lovforslag kan jeg væsentlig henholde mig til, hvad de ærede Ordførere Hr. Borgbjerg og Hr. Christmas Møller har sagt. Vi ønsker netop saa store Kredse som muligt, helst hele Landet som en eneste Valgkreds, eller at det i hvert Tilfælde skal være tilladt Kandidater at lade sig opstille i flere eller alle Kredse og saaledes samle Stemmer fra hele Landet. Endelig ønsker vi naturligvis ogsaa fjernet den Bestemmelse, som nu ikke mere generer os, at der skal 10 000 Vælgere til for at anmelde et nyt

Parti. Der ligger ogsaa heri, synes jeg, et Formynderi, thi det maa blive Vælgernes egen Sag, om de vil spille deres Stemme, som man kalder det, og det er jo ikke sikkert, at de selv anser det for Spild. Jeg fandt ogsaa lidt Formynderi-Tendens i den Udtalelse, det ærede Medlem Hr. Borgbjerg fremsatte angaaende de smaa Partier. Jeg maa yde ham den Anerkendelse, at han var saa frisindet ogsaa at nævne Socialdemokratiet i sin Tid, idet han mente, at det selv havde været bedst tjent med ikke at blive repræsenteret alt for tidligt. Det er muligt, han har Ret i dette, men det er i alt Fald et Formynderi; jeg mener, man maa overlade til Vælgerne selv at skønne herover. For øvrigt skal jeg sige, at der er jo nogen Forskel paa den Maade, hvorpaa Socialdemokratiet stod den Gang, og den, hvorpaa Retsforbundet staar nu. Socialdemokratiet var et Parti, der var frembaaret af en Folkebevægelse, en Folkestemning, og man kan uden at fornærme dets Vælgerkorps sige, at det store Antal Vælgere den Gang neppe havde saa stor politisk Modenhed med Hensyn til Socialismens Ideer og Gennemførelse, som det nu har. Retsforbundet er stiftet paa en anden Maade, det har en længere Fortid, det er udsprunget væsentlig — kan jeg maaske sige — af intellektuelle Menneskers, Ideologers Arbejde. Det er ikke helt nyt, det stammer fra 1911, og alle de mange Aar er brugt til en teoretisk Gennemarbejdning af Tanker og System, og det, vi mangler i politisk Modenhed og Erfaring, vil vi ikke kunne faa paa anden Maade end ved at kaste os ind i praktisk Politik og begaa de Dumheder, man maaske skal begaa der, og saa tage Kløene derfor og gøre sine Erfaringer, idet jeg ikke tror, det vil være til Fordel for Bevægelsen, hvis vi fortsætter længere blot som Teoretikere.

Det er ogsaa blevet sagt, at det var forskrækkeligt at tænke sig, at saadanne Mennesker som vi — det ærede Medlem Hr. Willesen og jeg — skulde kunne blive Tungen paa Vægtskaalen. Det er jo meget muligt, men jeg tror, man er tilbøjelig til at lægge et for stort Ansvar paa den saakaldte Tunge. Ansvar et hviler i lige Grad paa alle, der har stemt for eller imod en Sag, og hvis et lille Parti i den Henseende virkelig skulde komme til at gøre Udslaget, betyder det kun, at de Vælgere, som ellers ikke vilde have haft nogen Repræsentation i Tinget, derigennem faar Lov til at lægge deres Stemme ved Siden af og saaledes frembringe et Flertal, der er et paalideligere Udtryk for Folkevillien end det, der ellers vilde være